

**“БАЙГАЛЬ ОРЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬ”-ИЙН ТӨСЛИЙН
ХУРААНГУЙ ТАНИЛЦУУЛГА**

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний эрх зүйн орчныг шинэчлэх асуудлын хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн 28 дугаар хуралдааны тэмдэглэлээр “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хуулийн төслийг боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулахыг холбогдох Засгийн газрын гишүүдэд чиглэл болгож, мөн Засгийн газрын 2023 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдрийн 233 дугаар тогтоолоор байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийлгэхийг шаарддаг үйлдвэр, үйлчилгээ, уул уурхай, барилга байгууламжийн төрлийг оновчтой болгож тоог цөөрүүлэх, үнэлгээ хийх бүх үе шатанд төрийн оролцоог хамгийн бага түвшинд байхаар бууруулах арга хэмжээ авч ажиллахыг үүрэг болгосон.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг, 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т тусгасан “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, бизнес дэх байгаль орчны үнэлгээний ангиллыг цөөрүүлж, төрийн оролцоог бууруулах” зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль”-ийн төслийг боловсруулсан байна.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын (хуучин нэрээр) 2023 оны 03 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/90 дүгээр тушаалаар байгуулж, хуулийн төслийн нэмэлт өөрчлөлт, техникийн болон найруулгын боловсруулалтыг сайжруулан Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлэхээр 2024 оны 01/2721 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн бөгөөд Засгийн газар шинээр эмхлэн байгуулагдсантай холбогдуулан шинэ Засгийн газрын гишүүдээс санал авсны үндсэн дээр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр дахин ирүүлэх нь зүйтэй гэсэн чиглэлийг өгч буцаасан.

Дээрх чиглэлийн дагуу “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль”-ийн төслийн үзэл баримтлалыг шинэчлэн батлуулж, батлагдсан үзэл баримтлалын хүрээнд хуулийн төслийг боловсруулж, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 20.7, 20.8-д заасны дагуу Сангийн сайдын 2025 оны 01/551, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2025 оны 1/705 дугаартай албан бичгүүдээр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх зөвшөөрлийн дагуу Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэж, хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтсон.

Батлагдсан үзэл баримтлалын хүрээнд хуулийн төслийг боловсруулж, дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн байна:

1.Хуулийн төслийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны (хуучин нэрээр) цахим сайт болох <https://met.gov.mn/> вэб сайтад 2024 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 30 хоногийн хугацаанд байршуулан олон нийтийн саналыг авсан байна.

Хуулийн төсөлд 1 иргэн, 4 аж ахуйн нэгжээс 11 заалтад санал ирүүлснийг хянан үзээд 2 саналыг хуулийн төсөлд тусган, хуулийн төслийн үзэл баримтлал, эрх зүйн зохицуулалтын хүрээнд нийцээгүй 9 саналыг тусгаагүй болно.

2.Хуулийн төслийг Байгаль орчны үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөлтэй мэргэжлийн байгууллагууд, Нийслэл, дүүргүүдийн Засаг даргын Тамгын газар, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн ерөнхий газар, Ашигт малтмал газрын тосны газар, Ойн газар, Усны газар, Цаг уур орчны шинжилгээний газар, Нийслэлийн Байгаль орчны газар, Нийслэлийн Хот байгуулалт, хөгжлийн газар, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаад, Олон улсын байгууллагууд, “Монголын Байгаль орчны иргэний зөвлөл” төрийн бус байгууллагуудын холбоо, төсөл хэрэгжүүлэгч томоохон аж ахуйн нэгжүүд болон холбогдох бусад байгууллагын төлөөллийг оролцуулсан 3 удаагийн томоохон хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, хэлэлцүүлгээс гарсан саналыг нэгтгэн тусгасан.

3.Хуулийн төсөлд Засгийн газрын гишүүдээс ирүүлсэн саналыг хянан үзэхэд эхний санал авалтад 4 сайд дэмжиж, 6 сайд санал ирүүлээгүй бөгөөд 3 сайдын саналыг тусгаж, 7 сайдын санал нь утга агуулга давхардсан, хөндөөгүй заалтад санал өгсөн, тусгах шаардлагагүй санал ирүүлсэн зэргийг хянан үзээд холбогдох тайлбар, үндэслэлийг гаргасан. Шинэчлэгдэн батлагдсан үзэл баримтлалын хүрээнд Засгийн газрын 22 гишүүнээс 12 гишүүн саналгүй, 3 гишүүн хуулийн хугацаанд санал ирүүлээгүй, 7 гишүүн нийт 35 санал ирүүлснээс 8 саналыг хуулийн төсөлд тусгаж, 17 саналыг тусгаагүй бөгөөд холбогдох санал тус бүрт тайлбар, үндэслэлийг гаргасан.

Байгаль орчны салбарт 2009-2012 онд хийгдсэн эрх зүйн өөрчлөлтийн хүрээнд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Улсын Их Хурлын нэгдсэн чуулганаар хэлэлцэн баталсан. Хууль хэрэгжсэн 13 жилийн хугацаанд хуулийн зарим зүйл, заалт хоорондоо зөрчилдөх, зохицуулалтын хувьд давхцах, тодорхой бус, хоёрдмол утга илэрхийлэх, төсөл хэрэгжүүлэгчдэд эдийн засгийн болоод цаг хугацааны хүндрэл учруулах зэрэг бэрхшээл гарсан.

Иймээс байгаль орчин, уур амьсгалын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг боловсронгуй болгох ажлын хүрээнд холбогдох судалгааг хийж эдийн засаг, хөгжлийн хувьд харилцан адилгүй боловч байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээг хийж байгаа эрх зүйн орчин ижил түвшний 5 улс (Англи, Канад, Өмнөд Африк, Хятад, Казакстан), байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээг үйл ажиллагаандаа ашигладаг 5 олон улсын байгууллага (Дэлхийн Банк, Азийн хөгжлийн Банк, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хөгжлийн хөтөлбөр, Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк, Олон Улсын Санхүүгийн Корпорац)-ын туршлагыг судалж харьцуулсан шинжилгээ хийж, Хууль тогтоомжийн тухай хууль болон Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 6 дугаар хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх аргачлал”-ын дагуу “Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварын үнэлгээ”-г хийж дараах нөхцлийг тогтоосон байна:

-Нарийвчилсан үнэлгээний тайланд "...төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн захиргаа, төслийн нөлөөлөлд өртөх баг, хорооны Иргэдийн Нийтийн Хурлын санал, тэмдэглэл..." байна гэж заасныг хэрэгжүүлэхэд олон талын хүндрэл гарч хугацаа алдсанаас үүдэн шаардлагатай төслүүд гацдаг;

-Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий болон нарийвчилсан үнэлгээний төслийн ангиллыг хуулиар хатуу тогтоосноор тухайн төслийн байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл, цар хүрээ, төсөл хэрэгжих газар нутгийн байршил, хүчин чадлыг харгалзан үзэх боломжгүй болсон;

-Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд олон нийтийн оролцоог хангах, тухайн төслийн үйл ажиллагаатай холбогдуулан газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын нөхцөл байдал, байгаль орчинд үзүүлж байгаа нөлөөлөл, нөхөн сэргээлтийн талаарх мэдээллийг энгийн иргэд хүлээн авах, танилцах боломжгүй;

-Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ, уур амьсгалын өөрчлөлт, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагын стандартыг хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн тусгах зэрэг хэрэгцээ шаардлага тулгарч байна гэж үзсэн.

Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээгээр гарсан нөхцөл байдлыг хянан үзээд шаардлага нь тодорхойгүй, бичиг баримтын бүрдлийн ангилал ойлгомжгүй, давхцсан шинжтэй, үүрэг хариуцлагын зохицуулалт тусгагдаагүйн улмаас хууль хэрэгжүүлэхэд гарч буй хүндрэлийг арилгах үүднээс зарим хэсэг, заалтыг шинээр нэмэх, зарим хэсэг, заалтыг өөрчлөн найруулах зэргээр Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай хуулийн төслийг боловсруулсан байна.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн эх бичвэрт 19 хэсэг, 6 заалтыг нэмж тусган, 12 хэсэг, 3 заалтыг өөрчлөн найруулж, нийт хуулийн 48 заалт буюу 38.4%-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар хуулийн төслийг боловсруулсан.

Хуулийн төслийг хэлэлцэн баталснаар:

1.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн хэрэгжилт сайжирч, цаг хугацаа алдах, бичиг баримтын бүрдэл хангах, хүлээх, төрийн байгууллага хооронд явах, олон нийтийн оролцооны асуудлаас болж төслийн хэрэгжилт гацах, санхүүгийн алдагдал хүлээх зэрэг асуудлыг цогцоор нь шийдэх эрх зүйн орчин бүрдэнэ.

2.Асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага байгаль орчны үнэлгээтэй холбоотой төрийн үйлчилгээг шуурхай чирэгдэлгүй хүргэх, цахим хэлбэрээр ажиллах, мэргэшсэн мэргэжилтэн ажиллуулах, ангиллыг сайжруулах замаар төвлөрлийг сааруулах, оролцогч талуудын ажлын уялдаа холбоо сайжрах нөхцөл бүрдэнэ.

3.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний шинэчилсэн ангиллаар нийт төслийн **36%** нь ангилал буурч, байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт хийлгэх болон шалгах хуудсаар бүртгүүлэх боломжтой болно.

Мөн аймаг, нийслэлийн түвшинд хийгдэж байгаа нөхцөл, болзолтой хийсэн байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтийн **30%** нь шалгах хуудсаар бүртгүүлж, үнэлгээ шаардахгүй болно.

4.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний цахим шилжилт, мэдээллийн сангийн бүрдүүлэлтийг холбогдох хууль, тогтоомжид нийцүүлж, байгаль орчны үнэлгээний харилцаанд иргэдийн мэдэх эрхийг хангах замаар мэдээллийн ил, тод байдлыг сайжруулах боломж бүрдэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР